

SVENSK NUMISMATISK TIDSKRIFT



OKTOBER 6 • 2011



**Oansenlig men rar
grupp imitationer
av Knut den Stores
*Quatrefoil***

**Gunnar Ekströms
stiftelses gåvor
till Kungl.
Myntkabinettet
2005–2010**

**Gunvor Svensson
Lundqvists medalj
över Cajsa Warg**

**Auktionsrekord
för Sverige –
260 000 euro för
Kristinas 6-dukat!**

Pris 30 kr

Myntauktion

LÖRDAGEN OCH SÖNDAGEN 26–27 NOVEMBER 2011
PÅ KUNGLIGA MYNTKABINETTET SLOTSBACKEN 6 STOCKHOLM
MED START LÖRDAGEN KL. 12.30



Auktionskatalog med avbildningar i färg kan avhämtas i vår lokal Karlavägen 46, Stockholm, fr o m 17 oktober till en kostnad av 200:-. Den som önskar erhålla katalogen per post erlägger 275:-, utanför Sverige 375:-. Betalning vänligen till vårt PlusGirokonto 25 42 99-1 eller Bg 407-0496. Katalogen är också utlagd på vår hemsida www.nordlindsmynt.se i början av oktober 2011.

Visning kommer att äga rum i våra lokaler lördagen 19 november 11-15, onsdag-torsdag 23-24 november kl. 12-17 och på Kungliga Myntkabinettet fredagen 25 november kl. 11-17 samt lördag 26 november före auktionen 9-11 eller efter överenskommelse.



Ulf Nordlind Mynthandel AB

Karlavägen 46, Box 5132, 102 43 Stockholm
Tel 08-662 62 61, Fax 08-661 62 13, info@nordlindsmynt.se

SVENSK NUMISMATISK TIDSKRIFT

ges ut av

SVENSKA NUMISMATISKA FÖRENINGEN

i samarbete med

KUNGL. MYNTKABINETTET

Föreningens kansli:

Banérgatan 17 nb
115 22 Stockholm
Tel. 08-667 55 98

Måndagar

kl. 10.00-12.00, 13.00-16.00

Fax 08-667 07 71

info@numismatik.se

Plusgiro 15 00 07-3

Bankgiro 219-0502

Svenska Handelsbanken

Chefredaktör och ansvarig utgivare:

Monica Golabiewski Lannby
monica@numismatik.se

Prenumerationer:

Pris 200 kr/år (8 nr)

Medlemmar erhåller tidningen
automatiskt

SNT trycks med bidrag från
Gunnar Ekströms stiftelse för
numismatisk forskning samt
Sven Svenssons stiftelse för
numismatik.

För insänt ej beställt
material ansvaras ej.

SNT:s texter och bilder lagras
elektroniskt och publiceras i pdf-
format på SNF:s och KMK:s
hemsidor. Den som sänder material
till SNT anses medge elektronisk
lagring/publicering.

Tryck:

Litografia Alfa Print AB

ISSN 0283-071X



Föreningens aktiviteter

HÖSTEN 2011

OKTOBER

26 Föreningskväll

Plats Banérgatan 17

18.00 KÖP, BYT OCH SÄLJ. Tag med numismatiska objekt som ska lämna din samling. Föreningen bjuder på enklare förtäring.



Numismatisk
afton 26/10

NOVEMBER

26 Föredrag av Eva Wiséhn och middag

Plats Kungl. Myntkabinettet

18.00 Hörsalen. Eva Wiséhn: *Musik på medaljer. Ett tongivande samlarintresse i Uppsala universitets myntkabinett.* Föredraget handlar om Uppsala universitets myntkabinetts musikmedaljsamling, ursprungligen Nils-Uno Fornanders samling.

19.30 Middag på Myntkrogen. Förrätt: Parmaskinkslindad mozzarella med olivsalsa. Huvudrätt: Myntkrogens fiskgryta med aioli. Dessert: Vit chokladmousse med hallonsås och färska bär. Dryck: två glas vin samt kaffe. Bindande anmälan till middagen görs genom att sätta in 295 kr på SNF:s pg 150007-3 senast 23 november 2011. **Observera** att anmälan till middagen endast kan göras på detta sätt.

30 Föreningskväll med föredrag av Hendrik Mäkeler

Plats Banérgatan 17

18.00 Hendrik Mäkeler: *"Hvad är pengar"* – Carl Jonas Love Almqvist och andra författare om mynt och pengar. Föreningen bjuder på enklare förtäring.



Kungl. Myntkabinettets verksamhet

KUNGL. MYNTKABINETTETS föreläsningsserie i ekonomiska ämnen har redan inletts. Läs mer på www.myntkabinettet.se. Vi vill också tipsa om museets nedladdningsbara pdf-fil: HT%202011.

Rättelse: TUMBA BRUKSMUSEUMS utställning *Da xieyi – Kinesiskt tuschmåleri* öppnar lördag den 8 oktober. Se museets hemsida för vidare information.

Svenska Numismatiska Föreningen

Adress: Banérgatan 17 n.b. Buss 4, 44; T-bana Karlaplan.

Kansli: **Besökstid: måndagar kl. 10-12, 13-16.**

Stängt: midsommar – 1 september; jul- och nyårshelgerna.

www.numismatik.se

Kungl. Myntkabinettet

Adress: Slottsbacken 6. Buss 2, 43, 55, 59, 76; T-bana Gamla stan.

Utställningar: måndag – söndag kl. 10.00-16.00.

Numismatiska boksamlingen: torsdagar kl. 13.00-16.00.

www.myntkabinettet.se

Tumba Bruksmuseum

Adress: Sven Palmes väg 2, Tumba. Pendeltåg; buss 725.

Utställningar: sept. – maj, lörd.-sönd., juni – aug. tisd.-sönd., kl. 11.00-16.00.

www.tumbabruksmuseum.se

SVENSK NUMISMATISK TIDSKRIFT

presenteras även på Svenska Numismatiska Föreningens och Kungl. Myntkabinettets hemsidor:
www.numismatik.se respektive www.myntkabinettet.se

Den tryckta tidskriften kommer ut första veckan i februari – maj, september – december.
På hemsidorna kan man sedan ta del av SNT i lågupplöst pdf-format.

1/12 sida
47x50
mm:
250 kr

1/8 sida
72x50
mm:
350 kr

1/6 sida
47x105
mm:
400 kr

1/4 sida
72x105
mm:
600 kr

1/2 sida
151x105
mm:
1.200 kr

Helsida
151 x 214 mm:
2.000 kr
2:a och 3:e
omslagssidan:
2.500 kr
4:e omslagssidan:
5.000 kr

Annonser på årsbasis får 20 % rabatt.

Kontakta föreningens kansli,
e-post: annons@numismatik.se; monica@numismatik.se

Annonstopp senast den 1:a i månaden före utgivning.

Enskilda SNF-medlemmar erbjuds gratis annons med högst tre rader att
köpa, sälja eller byta samlarobjekt.

Annonser som inte är förenliga med SNF:s, FIDEM:s och AINP:s etik avböjs.

Innehåll SNT 6 • 2011

Sid.

Artiklar och notiser

Oansenlig men rar – En ovanlig grupp imitationer av Knut den stores <i>Quatrefoil</i>	125
Häradsskrivarens fribiljett	129
Gunnar Ekströms stiftelses generösa gåvor till Kungl. Myntkabinettet 2005–2010	130
Myntpåse blev puderpåse	133
Künker: Auktionsrekord för Sverige	134
Gunvor Svensson Lundqvists kvarlåtenskap på Kungl. Myntkabinettet	136
Rockebro offerkälla	137
MISAB 4	138
Plåtmynt under enbuske i Värmland blev tefat	141
Fler medaljer över Carl von Linné och heliga Birgitta	142
Linnéanska sällskapet i London	142

Stående rubriker

Nytt om böcker. A. V. Skripunov: <i>Drottning Kristinas 1/4-öre 1633-1654</i>	140
Personalia	140-141
Aktuella auktioner och mässor	122, 129, 144

Omslag

Skiss av en bakstuga i Halland utförd av Gunvor Svensson Lundqvist under en cykelsemester 1939. Skissen kom senare att bli förlaga till medaljen över Cajsa Warg till 200-årsminnet 1755-1955 av när hennes alltjämt välkända kokbok kom ut – *Hjelpreda i hushållningen för unga fruentimber*. Under skissen ses en gjutform till medaljens åtsida samt en gipsförlaga till fransidan.
Läs vidare i Martin Johanssons artikel på sidorna 136-137.

FOTO: GABRIEL HILDEBRAND.

Oansenlig men rar – En ovanlig grupp imitationer av Knut den Stores *Quatrefoil*

Av Bo Gunnarsson

Den årligen återkommande myntdagen på Kungl. Myntkabinettet är en höjdpunkt för många samlare och numismatiker. Förutom att träffa samlarvänner finns det alltid möjligheter att göra en och annan bra eller mindre bra affär hos de handlare som ställer ut och ibland kanske även ett riktigt fynd!

För några år sedan köpte jag ett mynt som jag först senare blev medveten om att det var ett fynd. När jag botaniserade bland utbudet hos en handlare såg jag på en bricka bland europeiska medeltidsmynt ett vikingatidsmynt av den typ som benämns *Quatrefoil* från Knut den Store. Myntet var perforerat, ganska svagt präglad och såg inte så lockande ut, vilket tydligen inte heller handlaren ansåg och gjort prissättningen efter.

Jag lämnade bordet och fortsatte mitt botaniserande bland de andra handlarnas varierande utbud. Efter att ha gått runt ett varv, pratat med ett flertal handlare och ännu fler samlare kom jag åter fram till det perforerade myntet. Spontant kändes det som att myntet ”inte riktigt såg ut som det borde”. Det hade en mindre diameter än vad jag ansåg var normalt för typen. Frånsidans inskrift hade dessutom ett felvänt N (H) vilket är onormalt på anglosaxiska mynt. Efter den sedvanliga mässrabatten bytte myntet ägare för 450 kronor och hamnade i min lilla samling.

När jag några månader senare var i kontakt med William Lean, då forskare vid Ashmolean Museum i Oxford, bad han mig skicka fotografier på ett par mynt ur min samling. Fortfarande fanns känslan att det var något speciellt med det perforerade Knut den Store-myntet, så jag sände även med en bild på detta. Om jag inte hade gjort det hade myntet troligen fortfarande legat kvar som en



1. Det oansenliga men rara myntet som blev upprinnelsen till författarens studie och denna artikel. Diam 17,6 mm. Vikt 0,84 g.

oansenlig perforerad *Quatrefoil* i min samling. Några månader senare låg nämligen ett brev i postlådan med William Lean som avsändare. Svaret jag fått var att det perforerade myntet var en så kallad *Irish Sea Imitation*, en liten, mycket ovanlig grupp av mynt som beskrivits i en omfattande artikel i *British Numismatic Journal* 1996, författad av Mark Blackburn* (Blackburn 1996).

Irish Sea Imitations

Givetvis blev det oansenliga myntet nu högintressant och jag började söka efter mer information kring myntgruppen.

Skandinaviska imitationer av anglosaxiska mynt är den beteckning som används för de mynt som – med start omkring 995 och under några decennier därefter – präglades i Sverige, Danmark och Norge med Ethelreds och Knut den stores engelska mynt som förebilder.

Vid samma tidpunkt påbörjade man även i Dublin – under Sigtrygg Silkesskägg eller Sihtric som det står på mynten – en myntprägling som imiterade de samtida engelska.

Irish Sea Imitations är ytterligare en grupp mynt med de engelska myn-

ten som förebild. Det som skiljer gruppen jämfört med de skandinaviska och irländska imitationerna är att den utgavs under en kortare period och endast imiterar Knut den Stores *Quatrefoil*. I England präglades typen, som för övrigt var Knuts första, cirka 1017-1023.

Det som är betecknande för *Irish Sea Imitations* är att huvuddelen av de identifierade mynten efterliknar präglingar från myntorten Chester. Dock är det några huvudsakliga detaljer som avviker och utmärker gruppen; stilistiska med karaktäristiskt porträtt och mer eller mindre förvirrade inskriptioner (fig. 2), låg vikt samt att man använt tecknet + i stället för x i *rex*, vilket inte förekommer på de reguljära Chesterpräglarna men som däremot är mycket vanligt på irländska imitationer.

Nya exemplar

När Blackburn publicerade sin artikel år 1996 omfattade gruppen totalt 44 mynt slagna med tjugo olika åtsidesstamper och tjugo frånsidesstamper.

I mars 2003 gjordes ett stort depåfynd på *Isle of Man*, en ö i norra delen av Irländska sjön belägen drygt 100 kilometer nord



2. Åtsidan till IS 2 som illustration av den karaktäristiska stilen hos myntgruppen.

väst om Chester och ungefär lika långt nordost om Dublin. Fyndet, som går under namnet *Glenfaba Hoard* efter distriktet där det upptäcktes, innehåller 464 mynt varav elva nya exemplar av de ovanliga *Irish Sea Imitations* (Blackburn 2007). Materialet från fyndet håller på att bearbetas och dokumenteras av Kristin Bornholdt Collins, USA (Bornholdt Collins). Jag vill rikta stor tacksamhet till Bornholdt Collins för den detaljinformation om de elva mynten i fyndet som jag har fått och som tillsammans med egna studier gjort att gruppen nu utökats till att omfatta 57 exemplar, fördelade på 21 åtsides- och 22 fransidesstamper. En stampkombination har genom Bornholdt Collins studier visat sig vara stampkopplad till den irländska myntningen i Dublin och har därför tagits bort från gruppen av *Irish Sea Imitations*.

Förutom de nya exemplaren från Glenfaba-fyndet och mitt eget ”fynd” från mässan på KMK så har ytterligare tre exemplar identifierats av författaren. Ett exemplar har identifierats i Mossops corpus över mynt präglade i Lincoln. Där är det felaktigt attribuerat till Lincoln men med kommentaren ”Anomalous style” (Mossop 1970). Myntet, som kommer från ett fynd från Årstad i Norge, är slaget med en tidigare okänd åtsidesstamp. Samma stampkombination förekommer även i Glenfaba-fyndet (IS23).

Ett annat exemplar återfinns i Malmers *The Anglo-Scandinavian Coinage c. 995-1020* (Malmer 1997)

med en tidigare oregistrerad åtsidesstamp (IS25).

Ett tredje mynt såldes 2007 vid Bruun Rasmussens auktion nr 774. Exemplet kunde dock vara identiskt med det av samma stampkombination (IS5) som Blackburn angivit med: Unknown location; ex Locket 3753; ex Grantley (Glendining sale 22 May 1944, lot 1148). Katalogerna från Glendining 1944 finns inte i KMK:s bibliotek så tyvärr kunde jag inte kontrollera uppgiften. Senare bekräftade Mark Blackburn att exemplaren är identiska. Detaljer kring mynten återfinns i tabellerna på följande sidor.

Eftersom gruppen av *Irish Sea Imitations* är ganska okänd är det högst troligt att det går att finna fler exemplar om man börjar detaljstudera fynd och samlingar. Att mynten är ytterst ovanliga framgår dock med tydlighet baserat på allt det material som jag gått igenom i form av auktionskataloger, böcker, samlingar och även ett par stora depåfynd som jag med tacksamhet fått studera på KMK.

Oväntad e-post

När manuskriptet till min artikel i stort sett var klart fick jag e-post från Mark Blackburn, som var chef för Mynt och Medaljsamlingarna vid *Fitzwilliam Museum* i Cambridge. Eftersom jag aldrig tidigare varit i kontakt med Blackburn blev jag först förvånad. Men det visade sig att han via Kristin Bornholdt Collins fått kännedom om mitt exemplar och att jag även hade ytterligare information om gruppen med de ovanliga mynten.

Blackburn, som skrev att han var svårt sjuk, höll på att färdigställa en bok med reviderade utgåvor av flera av sina tidigare artiklar. (Blackburn forthcoming.)

Vi utbytte information om den intressanta myntgruppen. Bland annat kunde han undersöka och bekräfta att myntet som sålts på Bruun Rasmussen var identiskt med det exemplar som tidigare beskrivits.

Han meddelade också att myntet som var beskrivet i Mossop även hade identifierats av Elina Screen i

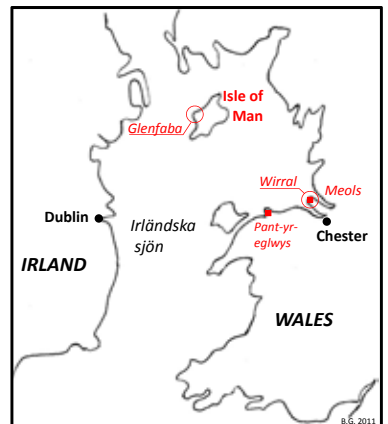
samband med arbetet med SCBI-olympen över mynt i norska samlingar.

Ursprung

Var denna lilla grupp av mynt präglats är inte bevisat och flera alternativ har diskuterats. Blackburn framförde Wirral på engelska fastlandet som ett troligt alternativ (Blackburn 1996). Det som låg till grund för denna hypotes var ett fynd som gjordes 1981 vid Pant-yr-eglyws där ett exemplar av mynttypen ingick. (Boon 1986.)

Argument har förts fram att norra Wirral har varit en politiskt oberoende vikingaenklav med Meols som hamn och handelsplats, där vikingarna utbytte varor med andra handelsmän. Ortnamn med skandinavisk anknytning vittnar fortfarande om vikingarnas bosättningar på halvön och här finns även fynd av vapen från en vikingagrav. Ortnamnet *Meols* härstammar från norskans *merl* som betyder sanddyn. Redan långt innan vikingarna etablerade sig här har Meols varit en handelshamn, där varor från Medelhavet bytt ägare bland annat med irländare. (Blackburn 1996; Museum of Liverpool, 2011.)

I sin kommande artikel väger Blackburn in Glenfaba-fyndet och det faktum att elva mynt från gruppen nu har fyndproveniensen från Isle of Man (Blackburn forthcoming). I fyndet som innehåller 464 mynt, där merparten är präglade i Dublin för Sithric, finns också trettio Hiberno-



3. Karta över Irländska sjön och de orter som nämns i artikeln.

Tabell 1: Kompletterad tabell över stampar baserad på Blackburn och Malmer

(Blackburn 1996) inklusive nya stampar och förf. korrigeringar

(Malmer 1997)

Nr	Åtsida	Frånsida	Åtsida	Frånsida	Anm.
IS1	+CNVT RE+HNGLORVN	+AL CŪV ONI LEG	--	--	
IS2	+CNVT RE+AINGILORI	+CE LNO DON NEL	--	--	
IS3	+LŪVT RE+AŪGLOR	+CE LNO DON LEG	--	--	
IS4	+CNVT RE+ANGLORV	+CR OFL OŪ LEI	--	--	
IS5	+INVT RME+AIGLRV	+CN OFL NEH RIC	9.981	9.1936	
IS6	= IS5	+GO DPI NEO NLEI	9.981	9.1911	
IS7	+CNVT RE+AIGLORV	= IS6	--	9.1911	
IS8	+CNVT RE+ANGLOR	+GO DPI NEO NLEI			
IS9	+CNVT E+ANGLORVN	= IS8			
IS10	+CNVT RE+ANGLORV	+GV NLE FON LEG	--	--	
IS11	+CNVT RE+ANGLOR	+LE OFZ ION LEI	--	--	
IS12	+ANVT RE+CNGLORVNI	+L EOF SOL NEI	--	--	
IS13	+CNVT RE+ANIILOR	+LE OPI DIL ECP	9.721	9.1916	
IS14	= IS13	+LE OPN NCO ECN	9.721	--	
IS15	+CNVT RE+ANGLORVM	+LE ONE NEOII LEG	--	--	
IS16	+CNVT RE+ANGNLOR	+SN EL ON LEC	--	--	
IS17	+CNVT RL+ANGLONE	+ZPART NCIO NLE	--	--	
IS18	+NVT RNE+ANGL'ORV	+DN REII IHIO CNT	--	--	1
IS19	+LNVT RE+ANGL'OR	+NE OFN IOI REN	9.982	9.1953 (1921)	2
IS20	+CNVT RE+ANGLOR	+NI EICI OI ELV	9.720	9.1923	
(IS21	+NVBT EI+ANGLOBVH	+II ITH HIO ĐN)	--	--	3
IS22	+CŪVT E+ANGLORVN	+HE RIFN CNTO HENL	9.731	9.1912	
IS23	= IS2	+EĐ CLM ERN OLIN	--	--	4
IS24	+CNVT H+ANIGO[RVM?]	= IS18	--	--	5
IS25	+CNVT RE+AIGLORV	= IS19	9.718	9.1921 (1953)	6

Noter

¹ Frånsidan är felaktigt angiven som +DN REII IHIO INI (av Blackburn, 1996).

² Malmer 9.1953 och 9.1921 är samma stamp, möjligtvis något omgraverad. Frånsidans inskription angiven hos Blackburn som +NE OFN IOR REN, som +NE OFN IOI REN hos Malmer 9.1921 och som +ME OFN IOI REN hos Malmer 9.1953.

³ Stampkopplad genom Glenfaba nr 105 (Bornholdt Collins) till HN3 och HN9 (Blackburn, 1996) och därmed omattribuerad till irländsk.

⁴ IS23, fynd, Årstad Norge, Mossop plate XXXII no. 11. (Mossop, 1970), Glenfaba nr 118 (Bornholdt Collins).

⁵ IS24, Glenfaba nr 125 (Bornholdt Collins).

⁶ IS25, *Ny Irish Sea Imitation* identifierad av författaren – BEH CN3884 (Hildebrand, 1881; Malmer, 1997).

Manx-mynt (Isle of Man) som efterliknar de irländska.

Man har tidigare identifierat en grupp av *Long Cross-pennies* som slagits på ön, inledningsvis med stampar från Dublin. När stamparna slitits ut har en lokal stampsklärare kopierat dem och bland annat tagit med en linje framför kungens porträtt, som uppkommit genom en stampskada och som sedan blivit en distinkt linje hos de kopierade stamparna. Man har bedömt att *Long Cross*-präglingen startade cirka 1025 och fortsatte till omkring 1065 eller något senare. (Blackburn 2009; Wilson 2008.) Blackburn

och Bornholdt Collins vill nu även föra gruppen av *Irish Sea Imitations* till Isle of Man (även om Wirral kvarstår som ett tänkbart alternativ). Det innebär också en bedömning att det har funnits en tidigare myntprägling på ön än vad som tidigare antagits. Troligtvis har imitationerna av Knuts *Quatrefoil* slagits någon gång mellan 1018-1020. (Blackburn, forthcoming.)

Vikingarna och Isle of Man

De första vikingarna bosatte sig på Isle of Man omkring år 900. Öns strategiska läge i Irländska sjön var

säkert av avgörande betydelse för deras bosättning. Vikingabosättningar fanns redan på Irland och vikingarna kontrollerade stora delar av de nordligare öarna och den engelska västkusten gränsande till Irländska sjön. Troligtvis handlade det om en bokstavlig erövring av ön, där de som levde där fick underkasta sig nordborna. Genom att behärska Isle of Man hade man tillskansat sig en betydande roll i kontrollen över de handelsvägar som gick över Irländska sjön

Det finns många spår efter nordbornas ökade inflytande. De tidigaste gravarna visar att bosättarna fortfa-

Tabell 2: Antal kända mynt som kan klassificeras till gruppen Irish Sea Imitations / Hiberno Manx

- Med fyndproveniensen 25 exemplar
- Publika samlingar 28 exemplar
- Privata samlingar 4 exemplar

Tabell 3: De nya exemplaren som identifierats och tillkommit efter Blackburns sammanställning 1996

Nr	Antal	
• IS4	3	Glenfaba Hoard 2 ex, privat 1 ex
• IS5	3	Glenfaba Hoard
• IS20	1	Glenfaba Hoard
• IS23	2	Glenfaba Hoard 1 ex, Oslo 1 ex (Mossop, 1970)
• IS24	4	Glenfaba Hoard
• IS25	1	Stockholm, KMK. BEH 3884 (Malmer, 1997)

IS21. Genom en ny stampkombination i Glenfaba hoard kopplas detta mynt till den grupp av irländska imitationer av Knut den Stores *Quatrefoil* som också beskrivs i Blackburns arbete (Blackburn, 1996). Myntet omattribueras därför till *Irländskt, Hiberno-Scandinavian*. (Bornholdt Collins).

IS23-25 är nya stampar/stampkombinationer. Numreringen är avstämd och överensstämmer med Blackburn's kommande bok (Blackburn, forthcoming).

rande hade hedniska gudar som förebilder. Senare kommer kristendomen in och flera minnesstenar med kors, runinskrifter och element från flera av de typiska ornamentariska konststilarna som härstammar från Norge och Danmark är bevarade. Spår av bosättningar finns på åtskilliga platser och även flera depåfynd med silverföremål och mynt. Depåfynden vittnar om rikedom på ön, med all säkerhet kopplad till dess inflytande och kontroll över handeln. Vikingarnas "skandinaviska språk" blev dominerande och många platsnamn har fortfarande tydlig influens från deras bosättningar. Ändelser med topografisk syftning som -dallr, -våk, fell, -nes och -bý är vanliga. Öns högsta berg har namnet Snaefell.

Att slå mynt var ett kungligt privilegium och förbundet med makt. Att det har varit kungar eller lydkungar som regerat på ön antyds på flera sätt. Men vem som var kung under perioden för den myntning som beskrivs här är emellertid inte känt. I de nordiska sagorna, även om de är skrivna betydligt senare, omnämns tillfälliga allianser med de mäktiga norska jarlarna på Orkney och dess förlängning till den norske kungen. De mer samtida irländska sagorna

talas å andra sidan om en mer kontinuerlig relation, från sent 900-tal och framåt, till den norske kungen men även till de norskättade kungarna i Dublin. Den tidigaste kung som med säkerhet är dokumenterad är Godred (Goðröðr, son till Sigtryggr), vars död omnämns 1070.

Slutet av 1000-talet präglades av både interna stridigheter och anfall från Irland, där Dublin allierat sig med härska över Uliad (Ulster) från de nordöstra delarna av Irland. Återigen var det det strategiska läget och den rika ön som var hägrande för angriparna.

År 1098 gjorde den norske kungen Magnus Barfot slut på oroligheterna genom ett segerrikt krigståg, där han erövrade Orkney och "Söderöarna" dit även Isle of Man räknades. Dessa blev nu till ett formellt lydrike under Norge och ett biskopsdöme under domkyrkan i Nidaros.

Nästan två sekel senare, 1266, överlämnades Isle of Man till Skottland och skotskt styre och så småningom under engelskt.

Det mest bestående arvet från vikingatiden är Tynwald, öns egen riksdag, och världens äldsta kontinuerliga parlament. Namnet *Tynwald* stammar från nordiskans *Pingvöllur* som bety-

der samlingsplats och känns väl igen i svenskans ting, tingsplats och tingshög. Tynwald är en terrasserad kulle där det hålls årliga möten under bar himmel. (Wilson 2008; Store norske leksikon 2011.)

Sammanställning av studien

Samtidigt som Blackburn arbetade med sin artikel till *British Numismatic Journal* 1996 höll Brita Malmer på med färdigställandet av den omfattande nionde volymen i serien *Commentationes de Nummis Saeculorum IX-XI in Suecia Repertis*. Nova series, med rubriken *The Anglo-Scandinavian Coinage c. 995-1020* (Malmer 1997). Några av de mynt som Blackburn beskrivit har Malmer här tagit upp som skandinaviska imitationer men med hänvisning till Blackburns manuskript.

Tabell 1 visar kopplingarna mellan Blackburns och Malmers beteckningar. Samtidigt har tabellen korrigerats och kompletterats med de resultat som kommit fram genom depåfyndet från Glenfaba (Bornholdt Collins) och författarens studier.



Artikeln visar hur ett oansenligt mynt till salu på en myntmässa 2007 blivit det helt klart ovanligaste myntet i min

samling, sannolikt slaget av en norsk vikingakung på Isle of Man strax efter 1018. Den visar betydelsen av numismatiska kontakter och litteratur men också av att bygga upp kunskapen inom ett numismatiskt område för att kunna se och förstå när något avviker från gängse mönster.

Myntet har också bidragit till att ytterligare information har kunnat biläggas den intressanta gruppen av mynt och hur amatörforskare och professionella numismatiker kan samverka. Resultatet kommer i den bok med reviderade artiklar av Mark Blackburn som jag med spänning ser fram emot att få i min hand.

ILLUSTRATIONER: FÖRFATTAREN.

Not

* Avliden den 1 september 2011.

Referenser

Blackburn, M.: (1996). Hiberno-Norse and Irish sea Imitations of Cnut's Quatrefoil Type. *British Numismatic Journal*, 1996.

— (2008). Presidential Address 2007. Currency Under the Vikings. Part 4: The Dublin Coinage c. 995-1050. *British Numismatic Journal* 78, 111-137.

— (2009). Presidential Address 2008. Currency under the Vikings. Part 5: The Scandinavian Achievement and Legacy. *British Numismatic Journal* 79, 60-62.

— (forthcoming). *Hiberno-Norse and Irish Sea Imitations of Cnut's Quatrefoil Issue-Supplement*.

Boon, G. C.: (1986). *Welsh Hoards 1979-1981*. Cardiff 1986: National Museum of Wales.

Bornholdt Collins, K.: (u.d.). *Compiled information about the Irish Sea Imitations in The Glenfaba Hoard*. Information to B. Gunnarsson by e-mails 2009-2011.

Hildebrand, B. E.: (1881). *Anglosachsiska mynt i Svenska kongliga myntkabinettet, funna i Sveriges jord*. Ny tillökt upplaga. Stockholm 1881.

Malmer, B.: (1997). The Anglo-Scandinavian Coinage c. 995-1020. *Commentationes de Nummis Saeculorum IX-XI in Suecia Repertis*. Nova series 9. Stockholm 1997.

Mossop, H.: (1970). *The Lincoln Mint c. 890-1279*. Newcastle upon Tyne 1970.

Wilson, D. M.: (2008). *The Vikings in the Isle of Man*. Aarhus 2008.

Internet

Museum of Liverpool (2011). <http://www.liverpoolmuseums.org.uk/mol/archaeology/field/projects/meols/medieval.aspx>

Store Norske Leksikon (2011). <http://snl.no>



Häradsskrivare Eklundhs blankpolerade fribiljett från 1893.

FOTO: JÖRGEN LUDWIGSSON, KULTURPARKEN SMÅLAND AB.

Häradsskrivarens fribiljett

TILL POLLETTERNAS STORA SKARA måste vi också räkna denna småländska fribiljett i blankpolerad silverplåt (93 x 58 mm, 39,94 g). Den är utställd på Alexander Eklundh (1842-1919), bosatt i Växjö och häradsskrivare vid Allbo häradsrätt i Alvesta. I april 1893 fick han fria resor på livstid med kanalbolagets ångbåtar. I plåten är följande text ingraverad:

Fribiljett / å Räfte - Asa" Kanalled / för Häradsskrivaren Alex Eklundh / under återstående lifstid / Wexiö d 23 April 1893 / Räfte - Asa Kanalaktieföretag / Styrelsen.

På plåtens baksida finns Växjö stadsstämpel och mästarstämpel E. F. som står för Erik Forsman, verksam i Växjö 1847-1879. Den är också försedd med en kontroll- och årtals-

stämpel P6 (1893). Någon har alltså använt Forsmans stämpel långt efter hans död!

Till Smålands museum kom silverplåtstiljetten som gåva år 1954 och finns i dag utställd tillsammans med andra polletter i myntkabinetet.

Sonny Serrestam

Lästips

Gustafsson, L.-E.: *Ångbåtarna på Smålands sjöar*. Malmö 1977.

Thor, L.: THOR, en ångbåt på Helgasjön med angränsande farvatten. *Kronobergsboken* 2011.

AUKTION nr 64 Historiska Värdepapper

Lördag den 19 november
kl. 11.00, visning 10.00

På Kungl. Myntkabinetet
Sveriges Ekonomiska Museum
Slottsbacken 6, Stockholm

VÄLKOMMEN

www.historiskavardepapper.com
Info: Marita Strandberg
08-611 01 10
info@aktiesamlaren.se

Strandbergs Mynthandel & Aktiesamlaren AB

Värderar, köper och säljer
mynt, ordnar, medaljer, aktiebrev,
sedlar, äldre handlingar m.m.

www.aktiesamlaren.se

Arsenalsgatan 6 • Box 7377 • 103 91 Stockholm
Tel. 08-611 01 10 • Fax 08-611 32 95

Gunnar Ekströms stiftelses gåvor till Kungl. Myntkabinettet 2005–2010

Av Monica Golabiewski Lannby
& Eva Wiséhn



1.

Aren 2005 till 2010 överlämnade Gunnar Ekströms stiftelse för numismatisk forskning mycket generösa gåvor till Kungl. Myntkabinettet. Gåvorna har kompletterat museets samlingar av både mynt och medaljer. De är också värdefulla för den numismatiska forskningen och för förståelsen av vår ekonomiska historia och medaljkonstens utveckling.

Helt fantastiska gåvor till statssamlingen var Gustav III:s faddertecken, som utdelades i samband med kronprinsens dop 1778, samt den lilla klenoden över Gustav II Adolf. Ett annorlunda objekt var den i sen tid tillverkade dosan med en Gustav IV Adolf-medalj infälld i locket. Bland mynten märks mest de som betecknas som unika och inte tidigare fanns representerade i Kungl. Myntkabinettets samling. Se till exempel Olof Skötkonungs mynt av typen Long

Cross, Svartsjödalern 1547, hertig Karls daler 1587 och Ädelforsdukatn 1759.

Här presenteras några av de mest framträdande gåvorna:

1. *Dosa* i 18 karat guld med infälld medalj, formgiven av Johan Erik Sundström 1833. Dosan har måtten 75 x 48 x 14 mm och väger 138 g. Medaljen är präglad i guld till minne av när Gustav IV Adolf övertog beskyddarskapet för Kungliga Vetenskapsakademien 1796. Den är formgiven av J.G. Wikman 1796. Mått: diameter 39 mm. Hd II, sid. 234, nr 5. Infällningen av medaljen i dosan ägde rum på 1980-talet. Dosan köptes 2005 vid auktion på Stockholms Auktionsverk. KMK 103 715.

2. *Faddertecken* utdelat till Fredrik Adolf Ulric Sparre af Rossvik (1746-1812) år 1778 till minne av kronprins Gustav Adolfs dop. Medaljen, präglad i guld med emalj och försedd med diamanter, är formgiven av Gustaf Ljungberger. Mått: 41 x 58 mm. Hd II, sid. 177 nr 52. Medaljen köptes vid Bukowskis internationella vårauktion nr 540. Se Lars O. Lagerqvists artikel i SNT 2006:7 sid. 168-169. KMK 103 763.

3. En $\frac{1}{4}$ daler präglad för Gustav I i Svartsjö 1547. Vikt 6,81 g. Åtsidan visar kungens krönte bröstbild med svärd och avskuret skägg efter det porträtt som infördes 1542 och tillskrivits Jacob Binck. Unik. KMK 103 882:1.

4. Ett öre präglat för Karl IX i Göteborg år 1610. Omskrift: GOT-HOBVRGENS. Slagen på fyrkantig platt. Troligen unik. Vikt: 3,27 g. KMK 103 882:2.



2.

5. *Dukat* präglad för Adolf Fredrik i Stockholm 1759 av guld från Ädelfors i Småland. På åtsidan ses kungens bröstbild och på fransidan lilla riksvapnet i rund sköld omgivet av serafimerordens kedja. I avskärningen under skölden Smålands vapen. Unik. Vikt: 3,46 g. KMK 103 882:3.



3.



4.



5.



6.



8.



7.



9.



Nr 3-5 inköptes vid Nordlinds auktion, Samling Bonde 1 år 2007, nr 134, 267 och 625.

6. *Klenod*, medaljminiatyr med Gustav II Adolf iförd fältbindel sedd snett framifrån, utan datering. Medaljen är gjuten, omgiven av smidesornament och emaljerad i vitt, rött, blått, grönt och brunt samt försedd med ögla upptill och en pärla nertill.

Frånsidan visar ett krönt monogram, GA, omgivet av en lagerkvist och en palmkvist. Mått: 22x42 mm. Vikt:

7,16 g. Hd I, sid. 166 nr 127; Hyck. nr 6. Föremålet köptes vid auktion 125 från Künker Münzhandlung, Osna-brück (Tyskland). KMK 103 941.

7. En rund, svarvad *trädos*. Dosan innehåller två brakteatpräglade silveravslag av en medalj skildrande Gustav II Adolfs deltagande 1631 i trettioåriga kriget samt ett vaxavtryck av åtsidans porträtt. Askens mått: 51,5 mm. Hd I, sid. 144 nr 83. KMK 104 108:1.

8. *Tecken* i silver till minne av Gustav II Adolfs deltagande i trettioåriga kriget. Tecknet är en avgjutning av porträttbilden på medalj Hd 162, ihå-

lig och i mycket hög relief. På frånsidan står med tusch: *GARS*. Mått: 45,2x44 mm. Hd I, sid. 179 nr 162. KMK 104 108:2.

9. *Minnesmedalj*, oval, i guld och emaljerad i grönt, svart och vitt, präglad till minne av Gustav II Adolfs död i Lützen 1632. Mått: 31,8x40,3 mm. Hd I, sid. 197 nr 197. KMK 104 108:3.

De tre sistnämnda medaljerna, nr 7-9, inköptes vid Auktionen Sammling Bonde 2 i Osna-brück, nr 7045, 7051, 7081. Se Auktion 145, Künker, Sammling Bonde 2, Osna-brück 2008.



10.



11.



12.



13.



14.



15.



10. Ett mindre plåtmynt om 4 schilling präglat för Karl XII i Wismar 1715 som nödmynt. Kanonmetall. Mått: 40x40x13 mm. Vikt: 170,79 g. Inköpt vid Künkers auktion 156, nr 5132. Mycket sällsynt. Se artikel av Torbjörn Sundquist i SNT 2005:6. KMK 104164.

11. Ett vikingatida mynt präglat för Olof Skötkonung (ca 995-1022), i Sigtuna, penning på fyrkantig platt. Ovanlig form, möjligen åverkan under modern tid. Är av typen Ethelred II, Long Cross, barbariserad inskrift. Åtsida: jfr Malmer 1997, 434-442. Frånsida: jfr Malmer 1989, 719-753; 1997, 1434-1539. Vikt: 1,58 g. Unikt. KMK 104301:1.

12. Ett medeltida mynt präglat för Magnus Eriksson (1319-1364), okänd myntort, tvåsidig penning slagen omkring 1340-1354. Lejon (tre kronor i vars mitt bokstaven R, typ LL XXVIIA:8a (sällsynt). Vikt: 0,44 g. Ovanligt vackert exemplar. KMK 104301:2.

13. Ett mynt från nyare tid präglat för hertig Karl av Södermanland, (1560-1604) i Nyköping, 1 daler 1587. SM 5. Vikt: 28,01 g. Unikt. KMK 104301:3.

14. Medalj präglad för Karl Gustav, tronföljarens belöningsmedalj 1649/50, Hd I, sid. 338, nr 3.

Åtsidans porträtt är ciselerat och fastsatt med två stift på den ovala ytan. Omskrift: CAROLUS · GUSTAVUS D G · REGNI·SUECIE ·HÆR·EL·PRIN·COM·PAL· RHEN·PAV (bav): I: C: & MONT: DVX.

Frånsidan visar ett fartyg med en rustning och troféer fästa vid masten belyst av strålar utgående från Guds namn. Konstnär: J.B. Braun eller G. Pfründt. Medaljen är i förgylld silver med. Mått: 40x47 mm. Vikt: 29,01 g. Se artikel av Christopher von Warnstedt i SNT 1985:7 sid. 164 ff. KMK 104301:4.

15. Medalj präglad till minne av Bondetåget 1914. Åtsidan visar Gustav V:s och drottning Victorias halsbil-

der samt omskriften KONUNG GUSTAV V DROTTNING VICTORIA. Under porträtten initialerna A.L.

Frånsidan har texten MINNE AF / BONDETÅGET / 1914. Omskrift: MED FOLKET FÖR FOSTERLANDDET. Formgiven av Adolf Lindberg. Medaljen är präglad i guld. Mått: diameter 32 mm. Vikt: 16,19 g. Se artikel av Zeitz 833 (Die Medaillen des Hauses Baden ... seit 1877. Band 2, Freiburg 1987). KMK 104301:5.

16. Medalj över apotekaren Johan Conrad Warmholtz (1673-1745). Åtsidan visar hans porträtt i högerprofil. Frånsidan är blank förutom påskrift med tusch: Warmholtz / Fader till / hofRådet / Carl Gustaf. Sannolikt formgiven av Arvid Karlsteen. Gjutet i mässing. Mått: diameter 70 mm. Vikt: 129 g. KMK 104301:6.



16.



17.



18.

17. *Fantasimynt* med Svante Nilssons (1504-1511/12) örtug som förebild (LL 1). Guld. Vikt: 3,34 g. KMK 104 301:7.

18. *Fantasimynt* med Erik XIV:s 2 öre på åtsidan och en daler 1561 på frånsidan som förebilder. Guld. Mått: diameter 23 mm. Vikt: 3,38 g. KMK 104 301:8.

Samtliga sistsnämnda föremål, nr 11-18, inköptes vid Künker Auktion Samling Bonde på Ericssberg, del 6, nr 4, 15, 136, 225, 581, 600, 603 och 864.

FOTO: GABRIEL HILDEBRAND.

Referenser

Hd = Hildebrand, B. E.: *Sveriges och svenska konungahusets minnespenningar, praktmynt och belöningsmedaljer*. I-II, 1874-1875.

Hyck. = Hyckert, B. E.: *Sveriges och svenska konungahusets minnespenningar, praktmynt och belöningsmedaljer efter 1874*. *Numismatiska Meddelanden* XIII. 1892.

LL = Lagerqvist, L. O.: *Svenska mynt under vikingatid och medeltid samt gotländska mynt*. 1970.

Malmer, B.: *The Sigtuna Coinage c. 995-1005*. 1989.

— *The Anglo-Scandinavian Coinage c. 995-1020*. 1997.

SM = Ahlström, B. m. fl.: *Sveriges mynt 1521-1977*. 1976.

Myntpåse blev puderpåse

NYA SILVERMYNT hade vid upprepade tillfällen försvunnit från räknerummet i Myntverket under hösten 1944. När sådant händer blir naturligtvis alla anställda upprörda och misstänk-samma. Efter en del efterforskningar riktades misstankarna mot en städerska och ledningen beslutade att man skulle lägga ut en fälla.

Man ställde en vägd myntpåse med tvåkronor i vågrummet, varpå man som vanligt lämnade lokalerna för frukostrasten. Då personalen i räknerummet kom tillbaka vägdes påsen på nytt och den hade minskat i vikt.

Då larmades kriminalpolisen och städerskan anhölls. I hennes städ-rock påträffades en tvåkrona samt en myntpåse av tyg. Kvinnan berättade för polisen att hon under städningen råkat stöta till en myntpåse varvid tvåkronan fallit ned på golvet. I stället för att lägga tillbaka myntet stoppade hon det i sin ficka. Myntpåsen påstod hon sig ha lånat för att låta den provisoriskt ersätta hennes puderpåse som gått sönder.

Vid fortsatta förhör erkände städerskan att hon vid flera tidigare tillfällen "hittat" växelmynt då hon skurat golven och att hon hade tänkt lämna tillbaka dem, men det hade "inte blivit något av" med den saken.

Det skrevs en del om denna stöld i stockholmstidningarna under september månad 1944. Vad straffet blev förtäljer inte historien.

IW

SELINS MYNTHANDEL AB

Mynt Sedlar Medaljer
Ordnar Nålmärken



Öppettider:
Vardagar 10.00 – 18.00
Regeringsgatan 6
111 53 Stockholm
Tel. 08-411 50 81
Fax. 08-411 52 23

LUNDS MYNTHANDEL

KÖPER och SÄLJER
BYTER och VÄRDERAR

MYNT och SEDLAR
TILLBEHÖR och LITTERATUR

GRATIS LAGERLISTA
(uppge samlarområde)

Klostergatan 5, 222 22 LUND
Tel. och fax 046-14 43 69
e-post: siv-gunnar@swipnet.se

VÄLKOMNA TILL



Kungl. Myntkabinettets
museibutik

Slottsbacken 6
Gamla Stan
Stockholm

Tel.: 08-5195 53 04
konferens.butik@myntkabinettet.se

Künker: Auktionsrekord för Sverige

Med ett pris på 260 000 euro slår Kristinas 6-dukats allt ...

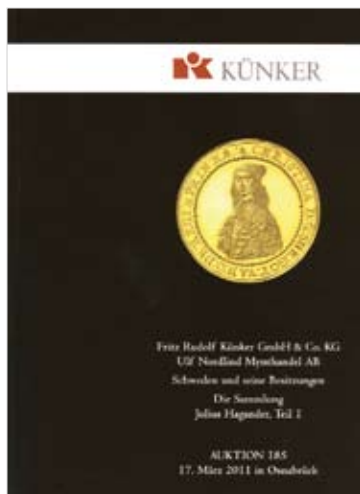
MED DET KLUBBADE PRISET €260 000 för ett sexdukatsmynt satte drottning Kristina sin prägel på vårauktionen i Osnabrück. Utropspriset för myntet från Riga var €30 000. Det uppnådda priset är rekord för Sverige och Baltikum.

Detta var en av de egenskaper som gjorde guldmynnet, med en vikt av cirka 21 gram, till "huvudnumret" i Julius Haganders samling. Det är verkligen ett imponerande mynt, en riktig skönhet. Myntet från 1644 hade åsatts beteckningen "extremely fine to brilliant, ocirkulerat", och har en lysande proveniens. Det ingick ursprungligen i Egmont Bieber-samlingen (Auktion 65 Adolph Hess Nachfolger 1895, 65). Julius Hagander förvärvade myntet år 1985 från Gustav Anderssons samling (Ahlström, auktion 32, 253). Årsidan visar Kristina (1626-1689), svensk drottning 1632-1654. Som dotter till Gustav II Adolf konverterade hon uppseendeväckande nog till katolicismen och levde därefter huvudsakligen i Rom, där hon bland annat ägnade sig åt sin myntsamling.

Drottning Kristinas intresse delades av Julius Hagander (1925-2009), som samlade svenska sällsynta mynt av högsta kvalitet. Första delen av hans samling har nu försålts av Künker i samarbete med Ulf Nordlind Mynthandel. Piloten Julius Hagander skulle nog ha glatt sig åt de högtflygande priserna, värderingspriserna överstegs med 170%!

Det näst dyraste objektet i Haganders samling kom också det från Riga. Det var nämligen ett plåtmynt, 8 daler sm 1659, som i början av 1900-talet hittats i hamnen i Riga, del av det så kallade "Rigafyndet". Det hade ett utropspris på €75 000 men såldes för €180 000.

Också det tredje högsta priset under denna vecka i Osnabrück noterades för ett Hagandermynt. För exakt



€100 000 (värderingspris €30 000) klubbades en 10-dukats, Fredrik I från 1731, slagen med anledning av hans resa till Kassel.

Julius Hagander var en kosmopolit som delade sitt liv mellan Sverige, Tyskland och Schweiz. Härom vittnar den tvåspråkiga, omsorgsfullt framställda katalogen över hans samling, ofta använd som ett omistligt referensverk i Tyskland beroende på de strålande exemplaren av svenska mynt från tyska myntorter (*Sveriges och dess forna besittningars guldmünt och riksdaler från Gustav I till Carl XVI Gustaf, Samling Julius Hagander*, utgiven av Svenska Numismatiska Föreningen 1996).

Inte bara Hagander

Auktionsveckan hade ytterligare höjdpunkter. Inledningsvis svarade de antika mynten för en stark avdelning. Låt oss nämna tre exempel: en dekadrachm från Syrakusa 405 f.Kr. nådde exakt sitt värderingspris på €40 000, en aureus från den romerske kejsaren Philippus II, som nådde €52 000 (utropspris €25 000) och samma valör för Septimius Severus kostade €55 000 (utrop: €35 000).

Silverkatalogen (Nr 183) innehåller många medeltidsmynt, småmynt med höga klubbpriser. I en notabel serie karolinger finns en denar från Quentovic slagen för Ludvig den fromme, värderad till €5 000 – den



Nr 6059. Sverige, Kristina, Riga, 6 dukater 1644. Ahlström 29. Hagander 182. Ytterst sällsynt. Utsökt exemplar. Värdering: €30 000, klubbad för €260 000.



Nr 6001: Sverige, Karl X Gustav, Avesta, 8 daler sm 1659. 14,6 kg. Ahlström 45. Ytterst sällsynt. Extremely fine. Värdering: €75 000, klubbad för €180 000.



Nr 845: Philippus II. Aureus, 248 e. Kr.
Rev.: SAECVLARES AVGG, kolonn.
RIC 225. Extremely fine
splendid specimen.
Värdering: € 25 000, klubbad för € 52 500.



Nr 1603: Ludvig den fromme. Denar,
Quentovic. Rev.: skepp. M/G. 351.
Extremely fine splendid specimen.
Värdering: € 5 000,
klubbad för € 25 000.



Nr 6105: Sverige, Fredrik I,
Stockholm, 10 dukater 1731. Troligen
det ena av två kända exemplar i privat
ägo. Extremely fine to FDC. Värdering:
€ 30 000, klubbad för € 100 000.



Nr 5825: Kina. 1 dollar utan år (1916), början av Hung Hsien-perioden.
Yuan Shih-Kai. Davenport 227. About brilliant uncirculated.
Värdering: € 600, klubbad för € 11 000.



gick till slut för € 25 000. Ett halvdu-
sin 1400-talspennige från Überling-
en, värderade till € 50 per styck, gick
högt och betalades med € 220-€ 380.

Den som vill se det varierade ut-
budet på denna auktion "Coins and
Medals from Medieval to Modern Times"
kan gå in på www.kuenker.de.
Där lägger man märke till en reichsta-
ler från Würzburg under svensktiden
1633/34, vilken gick upp till € 28 000
(utrop € 10 000). Och sist men inte
minst, den sachsiske samlaren Her-
bert Sirbs sedelsamling, som såldes i
en lot för € 40 000 (utrop € 25 000).

Den med stort intresse emotsedda
talersamlingen som tillhört dr Heinz
Pielsticker från Köln – som var när-
varande under auktionen och hälsa-
des med jubel – översteg värderings-
priserna med 135%. Katalogerna
erbjuder en intresseväckande resa ge-
nom tyska områden och Europa och
innehåller många överraskningar.

De kinesiska mynten gav oväntade
resultat. De närvarande auktionsdel-
tagarna jämförde dem till och med
med den nyligen inträffade ryska

boomen. Tre exempel: en dollar 1898
nådde € 11 000 (värdering: € 400),
en liang/tael 1904 € 12 000 (€ 1 200)
och ytterligare en från 1923 nådde
€ 17 000 (€ 750).

Ryssland, guld, kejsartidens mynt
utgjorde finalen på auktionsveckan.
Men alla spända förväntningar hade
ännu inte infriats som följande tre
exempel visar: en 10-rubel från Ka-
tarina II från 1772 såldes för € 19 000
(€ 15 000), ett provmynt i guld, 6 gul-
den från kung Hieronymus av Westfa-
len 1811 gick för € 32 000 (€ 30 000),
medan en 10-mark från Nya Guinea
1895 gick för inte mindre än € 30 000
(€ 20 000).

Slutresultatet för de sex kataloger-
na visar att 7 811 lots såldes, bara 182
gick tillbaka. Sammanlagda värde-
ringspriset på € 6,6 miljoner överträ-
fades med 70% till € 11,6 miljoner.

FOTO: NR 6059, 6105, GABRIEL HILDEBRAND;
NR 845, 1603, 5825, 6001, F. R. KÜNKER GMBH &
CO. KG; SKANNING: MGL.

ÖVERSÄTTNING: HARALD NILSSON.

Ursula Kampmann

ULF NORDLIND MYNTHANDEL AB

Karlavägen 46
Box 5132 • 102 43 Stockholm
Tel. 08-662 62 61
Fax 08-661 62 13

**KÖPER • SÄLJER • BYTER
MYNT • SEDLAR
MEDALJER • ORDNAR**

*Lagerlista över svenska personmedaljer
och numismatisk litteratur*

www.nordlindsmynt.se

HÅKAN WESTERLUND MYNTHANDEL

**KÖPER • SÄLJER • BYTER
MYNT • SEDLAR • MEDALJER**

Olympiska föremål

Vasagatan 42
111 20 STOCKHOLM
Tel. 08-411 08 07

Öppet: måndag-torsdag 11-13

Gunvor Svensson Lundqvists kvarlåtenskap på Kungl. Myntkabinettet

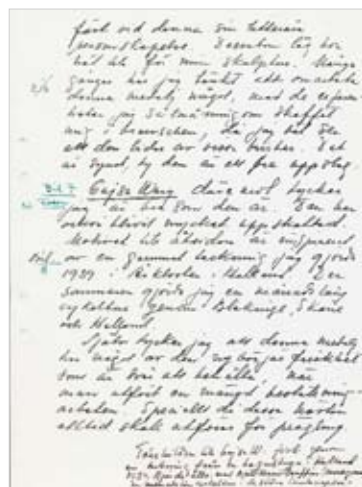
Av Martin Johansson



Gunvor Svensson Lundqvist under tiden vid Kungl. Konstakademiens skulpturskola (1937-1943). Okänd fotograf.



Förlaga till åtsidan av medaljen över Cajsa Warg. Skissen är gjord på tunt papper och med förlaga i den år 1939 utförda skissen (se nästa sida).



Utdrag ur konstnärinnans minnesanteckningar. På denna sida diskuterar hon medaljen över Cajsa Warg.

SEDAN MEDALJKONSTNÄRINNAN Gunvor Svensson Lundqvist gick bort år 2009 har hennes efterlevande till Kungl. Myntkabinettet donerat den del av kvarlåtenskapen som rör medaljkonsten. Museet är tacksamt för gåvan som utgörs av föremål och handlingar kring alla delar av medaljernas tillkomst – alltifrån korrespondens med beställare, nedtecknade tankar kring medaljprojekt, skisser och förlagor, gipsmodeller och gjutformar till färdiga medaljer. Genom denna samling går det således att följa medaljernas tillkomstprocess från ax till limpa.

Gunvor Svensson Lundqvist var under andra hälften av 1900-talet en av våra mest betydande medaljgravörer (trots att hon själv hellre titulerade sig skulpttris). Hennes verksamhet som medaljkonstnär började i samband med den medaljtävling som Kungl. Myntkabinettet arrangerade inför FIDEM-konferensen i Stockholm år 1955. Till denna tävling gjorde Svensson Lundqvist två medaljförlag, vilka vann pris och kom att

bli de första av ett hundratal medaljer från konstnärinnans hand.

I den kvarlåtenskap som nu befinner sig på Kungl. Myntkabinettet ges den som är intresserad av modern medaljkonst möjlighet till närgångna studier av framställningen av dessa föremål. Bland de konstverk man här kan följa från idé till färdigt resultat hör de två medaljerna som gjordes till tävlingen 1955.

Den ena av dessa föreställer Cajsa Warg – den berömda kokboksförfattarinnan vars *Hjelpreda i hushållningen för unga fruentimber* utkom 1755 – och är än i dag ett av Svensson Lundqvists mest berömda verk. Bland handlingarna finns minnesanteckningar där konstnärinnan beskriver sina tankar kring medaljen, hur författaren Torsten Mätte Schmidt kom med förslaget till motiv och hur hon som förlaga använde en teckning hon utfört 1939. Även teckningen ifråga finns bevarad. Den föreställer en bakstuga i Halland och gjordes då konstnärinnan var på en månadslång

cykelsemester i de södra landskapen.

Utifrån detta motiv gjordes så flera skisser, i vilka man kan se hur medaljens utformning växte fram. Nästa steg i processen var att göra gipsförlagor och därefter gjutformar. Även dessa finns bevarade och numera alltså placerade på Kungl. Myntkabinettet.

Svensson Lundqvist var själv (liksom omgivningen, vilket hon inte var sen att påpeka) mycket nöjd med den färdiga medaljen. Hon såg i detta verk "något av den nybörjarfriskhet som är svår att behålla, när man utfört en mängd beställningsarbeten".

Av de föremål och handlingar som museet har mottagit kommer arkivalierna att förvaras på Antikvarisktopografiska arkivet (ATA), medan de övriga föremålen stannar kvar i KMK:s lokaler på Slottsbacken i Stockholm. Här bevaras de för framtiden och hålls tillgängliga för forskare och allmänhet.

FOTO SAMT REPRO: GABRIEL HILDEBRAND.



Skiss från en bakstuga i Halland, utförd år 1939 under en cykelsemester, som kom att bli förlaga till Svensson Lundqvists ”genombrottsmedalj”. Därunder ses en gjutform samt en gipsförlaga.

T.h. Medaljen föreställande Cajsa Warg som var Gunvor Svensson Lundqvists bidrag till 1955 års medaljtävling. Diameter 93 mm.



Rockebro offerkälla

Rockebro offerkälla och hälsobrunn ligger mellan Laxå och Askersund. Själva öppningen till Rockebro källa i Ramundeboda socken, Närke, rensades år 1908, varvid man omedelbart fann 23 kopparmynt. I början av 1910-talet hittades ytterligare ett tjugotal mynt från 1700- och 1800-talen.

En omfattande rensning av källan genomfördes i samband med en nybyggnad av källans överdel i juni 1980. Hink efter hink med mängder av mynt påträffades, sammanlagt cirka 36 kg. Inte mindre än omkring

8800 koppar- och silvermynt från 1800-talets slut och framåt, svenska såväl som utländska, påträffades. Undersökningen gjordes av Örebro länsmuseum.

Inte bara mynt låg i källans botten. Flera skopor att dricka källvattnet ur och ett antal tappade glasögon påträffades också. Skoporna var numrerade och tillverkade av eller för Järnbolaget i Askersund.

Endast fem mynt från 1700-talets början (Ulrika Eleonoras och Fredrik I:s 1 öre km) hittades vid detta tillfälle. Det äldsta dokumenterade

myntet är från 1719. Dessa tillfördes Laxå museum medan övriga mynt återställdes till källan. Begränsningen av myntfynd till 1700-talets början gör att man kan misstänka att källan rensats tidigare före denna tid.

Med sina mer än 8800 mynt är Rockebro källan den största kända i detta avseende i modern tid. I Ödetofta offerkällor, de så kallade Barnabrunnarna, påträffades sammanlagt nära 6000 mynt kring förra sekelskiftet.

MGL



Podiet med Bo Tellström, Dan Carlberg, Bernt Thelin och Magnus Wijk.

FOTO: FÖRFATTAREN.

MISAB 4

RESTAURANG GARNISONEN brukar vara välfylld när Myntauktioner i Sverige AB (MISAB) anordnar auktion där. Helgen 12-13 mars i år var inget undantag.

Under lördagen såldes antika och utländska mynt samt sedlar, polletter och litteratur. I salen fanns många nationaliteter representerade. Söndagen ägnades helt åt svenska mynt och kungliga medaljer, varav ett icke obetydligt antal från Carl Axel Lindbloms samling. Lördagens publik hade delvis bytts ut på söndagen när de svenska mynten såldes. Salen var då fylld till sista plats och angränsande utrymme fick utnyttjas för att alla skulle få plats.

Omsättningen på den fjärde auktionen blev 6,2 mkr, fördelat på 1 611 utrop medför detta ett snittpris på över 3 800 kr per klubbslag! Vid auktionen fanns också Rune Rydberg, ABAXA, på plats och sålde mynttillbehör. MISAB:s tidigare auktionskataloger fanns också till försäljning.

Auktionist var som vanligt Bo Tellström och Dan Carlberg höll ordning på de många förhandsbuden. De drygt 1 600 objekten auktionerades ut i hög fart, 80-140 utrop i timmen lite bero-



Nr 665. Sverker Karlsson (1196-1208). Lödöse-penning.

ende på vad som såldes. Auktionisten valde själv att hålla koll på de gånger det blev lite oordning vid podiet och han konstaterade att detta inträffade vid fyra tillfällen. Jag måste inflika att det var mycket små missöden som ingick i den räkningen, auktionen och logistiken runt auktionen fungerade mycket bra.

Bland de utländska mynten bör en samling polska talar nämnas. Dessa gick överlag högt över utropspris och hittade i de flesta fall tillbaka till Polen. En riktigt trevlig samling ryska femkopek såldes, fördelat på 59 lots utbjöds över 150 femkopekmynt. För femkopekssamlarna fanns ytterligare chans till köp under söndagen då en sådan, nr 1307, präglad i Avesta 1787 såldes för 35 000 kr (8 000).

Pollettsamlarna fick sitt lystmäte stillat med nästan hundra lots polletter. MISAB har verkligen etablerat sig som en viktig försäljningskanal för polletter. På Auktion 4 fanns många gamla svenska kopparpollet-

ter till salu, den äldsta, nr 502, ”Korg kol” från Avesta koppar- och järnverk från 1669. Tyvärr i dåligt och korroderat skick, den gick för 700 kr (300).

Medeltidsavdelningen var stor, mest intresse röntes nr 665, en Lödösepenning (LL XII:4) i bra kvalitet, såld för 18 500 kr (5 000). Olof Skötkonungs penningar gick som vanligt bra. MISAB hade denna gång inte mindre än fem exemplar till salu.

Det finns många svåra 1-dalermünt från perioden Gustav I Vasa fram tills riksdalern infördes 1607. Undantar man de svåra myntorterna, regenterna och varianterna är dessa mynt ändå relativt vanliga. Alla halvdalermünt från samma period är svåra eller rara. Samma förhållande gäller riksdalermünt, även om halvriksdalarna inte är riktigt lika svåra som halvdalermünt. På MISAB såldes två halvdalermünt, nr 764, Svartsjö 1544 för 22 000 kr (8 000) och nr 795, Stockholm 1592, för 41 000 kr (30 000) och fyra halvriksdalermünt, nr 913, 1643, för 3 600 (1 500), nr 1178, 1734, för 6 000 (2 000), nr 1179, 1736, för 8 500 (5 000) och nr 1226, 1768, för 4 800 kr (3 000).

Flera trevliga kopparklippingar från Gustav II Adolf bjöds ut, nr 871-874. De tre första med valören 2 öre, varav två hammarpräglade och en valsverkspräglad. Det är sällan man ser dessa stora kopparmynt så välgjorda, särskilt de hammarpräglade. Den valsverkspräglade tvåöringen är intressant då detta mynt är stampidentiskt med omslagsmyntet på Myntgalleriets klassiska kopparmyntlista, lagerlista 10. Att välpräglade klippingar uppskattas av samlarna visar slutpriserna:



Nr 795. Johan III. Stockholm. ½ daler 1592.



Nr 873. Gustav II Adolf. Nyköping. 2 öre klipping 1626.



Nr 897. Gustav II Adolf. Weimar. Taler 1631.

Nr 871, 2 öre klipping (HP) 1625 1+)
(1/1+: 28 000 kr (8 000).

Nr 872, 2 öre klipping 1626 (HP) 1+)
(1/1+: 12 000 kr (3 000).

Nr 873, 2 öre klipping 1626 (VP),
Nyköping, 1+/01: 16 000 kr (8 000).

Nr 874, 1 öre klipping 1625 (VP),
Nyköping, 1+/01: 16 000 kr (5 000).

Under Karl XI präglades en mängd varianter, vilka på ett förtjänstfullt sätt beskrivits av Berta Holmberg i *Beskrivning över Isidor Adolf Bonniers samling av Carl XI:s mynt* 1931. En av de knepigare varianterna bjöds ut, nr 1026, 2 öre 1664 med myntmästarmärke IAK. Det var mycket länge sedan vi såg denna raritet till salu. Många ville ha myntet som jag ändå tycker slutade till ett förmånligt pris för köparen, 21 000 kr (10 000).

För den som är intresserad av små kopparmynt från 1700-talet första årtionden och varianter av dessa erbjöds tre intressanta mynt. Nr 1132, nödmyntet Hoppet överpräglad på dito Mercurius gick för 2 600 kr (1 000).

Nödmynt överpräglade på andra nödmynt är alla riktiga rariteter.

Nr 1155 är en intressant hybrid mellan 1/6 öre sm (Karl XII) och 1 öre km (Avesta-typen 1720) som gick för 12 500 kr (3 000) och slutligen en riktigt snygg och dessutom tung 1 öre km 1721 med räfflad rand för 6 800 kr (2 000).

Intressant var att läsa auktionsbeskrivningen och de teorier T.G. Appelgren först hade kring öret 1721. Flera trevliga nödmynt utbjöds och betalades överlag med bra priser. Särskilt exemplar i hög kvalitet och med mycket av den ursprungliga röda lyster i behåll fick höga slutpriser

Några ytterligare objekt att uppmärksamma:

•Auktionens prisraket blev nr 1061, Narva 4 öre 1671, som från ett blygsamt utrop snabbt budades upp till 5 000 kr (300).

•Auktionens dyraste objekt blev efter hård budgivning både i salen och via telefon nr 897, taler 1631, Weimar. Budgivarna i salen gav upp vid cirka 150 000 kr. Därefter vidtog



Nr 1026. Karl XI. Stockholm. 2 öre 1664 med IAK (Isak och Abraham Kock).



Nr 384. Nürnberg, 1/32 dukat u.å. (1700). Diameter 5 mm.

en utdragen telefonbudstrid, av konversationen framgick att en svensk och en icke-svensk, möjligen tysk, ingick i denna. Den svenska budgivaren tog hem segern men först efter att ett bud på 225 000 kr (30 000) hade presenterats.

•Katalogens omslagsobjekt, nr 902, Dattler-medaljen över konungens död 1632 och begravning, har haft en otrolig värdeökning. På 1940-talet såldes den till mynthandlare Ivar Ericsson för 50 kr, som samma dag sålde den vidare för 100 kr. År 2011 vid MISABs auktion blev slutpriset hela 52 000 kr (15 000).

•Auktionens minsta mynt, nr 384 Nürnberg 1/32 dukat u.å. (1700), blev osålt. Jag tror aldrig att jag sett ett mynt med mindre diameter.

•Äldsta sedeln, nr 497, Kina 1 kuan 1368-1399, gick för 38 000 kr (10 000).

Katalogen till Auktion 4 och slutprislistan kan laddas ned från MISAB:s hemsida (myntauktioner.se). Priserna i artikeln är exklusive köparprovision, 18,75 procent. Nästa MISAB-auktion, nr 5, ägde rum 10-11 september.

MYNTFOTON: MAGNUS WIJK.

Ingemar Svenson

A. V. Skripunov: Variantförteckning: Drottning Kristinas ¼ öre 1633–1654. Utan tryckort 2008. 86 s.; dens: rysk upplaga med utökad innehåll (S:t Petersburg 2008). 120 s. ISBN 978–5–904045–01–2.



GUSTAV II ADOLFS OCH KRISTINAS kopparmynt har med sin variantrikedom alltid fascinerat samlarna. När Hallborgs och Hartmans myntbeskrivning år 1883 utkom som nummer VIII i SNF:s skriftserie *Numismatiska Meddelanden*, kom den att starta en veritabel klappjakt på sällsynta typer och varianter. Decennierna kring sekelskiftet 1900 kan därför sägas utgöra kopparmyntssamlandets guldålder i Sverige.

De senaste årtiondena har studiet av de båda regenternas kopparmynt upplevt en renässans. Ulf Ottosson har genomfört en nyklassificering av Gustav II Adolfs klippingar, medan vi med spänning väntar på Jan-Olof Björks beskrivning av de runda kopparmynten. Sten Törngren har på basis av sin egen rikhaltiga samling publicerat en katalog över Kristinas 1-örens och hennes ¼-örens har blivit föremål för studium av flera personer.

Den mångkunnige numismatikern Ingemar Carlsson (1924-1994) i Laxå ägnade en del av sitt samlande åt Kristinas ¼-örens, som ju präglades i stora mängder vid tre olika myntverk: Nyköping, Säter och Avesta. Åren 1635-1636 bedrevs präglingen parallellt vid de båda förstnämnda orterna, vilket sporrade Carlsson till att försöka reda ut var de olika varianterna slagits.

Carlssons arbete publicerades aldrig, men hans mångåriga diskussionspartner Yngve Almer kunde redan i katalogen över Henrik Pripps samling (del I, Ahlströms auktion 27, 1983) begagna sig av de rön, som de gemensamt kommit fram till. När Carlssons samling år 1995 auktionärerades av Ahlström skrevs katalogen av Almer. Den försågs även med teckningar av ¼-örensas krontyper ur Carlssons manuskript. Det framhölls (s. 35) att en ny systematisering skulle presenteras i detta arbete, som avsågs att utges postumt. Tyvärr har så ej skett.

I mellantiden hade den tidigare nämnde Ulf Ottosson även intresserat sig för Kristinas ¼-örens. I samband med att han i sina auktioner 13-14 (1993) sålde en större samling av dessa mynt, indelade han åt- och frånsideskronorna i olika typer, som illustrerades med representativa exemplar ur kollektionen. Ottosson återkom till ämnet i en artikel i *Mynttidningen* 1994:5/6: ”Säter eller Nyköping? – om kreuzermynten 1632 och ¼-örens 1635-36”.

År 1997 började Anders Hagström och Kent Engberg ge ut en beskrivning över ¼-örens, som trycktes i tretton A4-häften av stencilkaraktär. Till alla största delen är mynten illustrerade med teckningar, vilket är en stor brist, då myntens stilskillnader inte tydligt framgår. Författarna har inte heller försökt fördela 1635/1636 års mynt mellan Nyköping och Säter. De verkar inte ha uppmärksammat Almers & Carlssons samt Ottossons försök på området, i vart fall hänvisar de inte till dem.



Under de senaste åren synes ett större antal kopparmynt från Gustav II Adolfs och Kristinas regeringar ha påträffats i fynd från Baltikum, vilka på olika vägar skingrats på samlarmarknaden. Kanske är det denna nya tillgång på material som har stimulerat den ryske numismatikern *A. V. Skripunov* till att utge en variantförteckning över Kristinas ¼-örens. Den har först utkommit på ryska i en mer utförlig version, där dessutom präglingsteknik och präglingsdefekter fått ett relativt stort utrymme. Skripunov har även vågat sig på att raritetsgradera och prissätta mynten (i ryska rubel). De sällsyntare varianterna betecknas således med ”XR”, ”R” eller ”S”. Den svenska översättningen är, som nämnts, mindre till omfånget men lika väl illustrerad. Bilderna är genomgående av god kvalitet i svart-vitt, med förstoringar



Ian Wiséhn.

Sextio år den 11 september 2011.

FOTO: GABRIEL HILDEBRAND.

Ian Wiséhn 60 år

DEN 11 SEPTEMBER fyllde Ian Wiséhn, chef för Kungl. Myntkabinetet, sextio år. Han uppvaktades av personalen och andra i museets vackra Lovisa Ulrikas Bibliotek på fredagen innan födelsedagen.

Svenska Numismatiska Föreningen deltar i gratulationen!

av åt- och frånsideskronorna samt sköldens olika vasetyper. Även de olika rosor/rosetter som återfinns i fälten samt myntmästarmärkena har fotograferats och förstörats upp.

Skripunov ägnar sig avslutningsvis åt en diskussion om myntverk och gravörer. Han går därvidlag igenom Almers & Carlssons samt Ottossons teorier beträffande 1635/1636 års ¼-örens. Man kan förenklat säga att Almer & Carlsson attribuerar mynten av ”grov” stil till Säter och de av ”fin” stil till Nyköping. Ottosson hävdar motsatsen och Skripunov ansluter sig till den senares teorier.

Sammanfattningsvis gör Skripunovs katalog ett välstrukturerat intryck och han har till alla största delen lyckats hitta välbevarade exemplar av dessa ofta slarvigt utförda präglingar till sina illustrationer. Arbetet kommer säkerligen att utgöra ett värdefullt verktyg för specialsamlarna av dessa trevliga mynt.

I skrivande stund har också noterats att Skripunov lagt upp en hemsida, vari han avser att i detalj beskriva Gustav II Adolfs och Kristinas kopparmynt: www.kopparmynt.se

Bengt Hemmingsson



Carl-Axel Lindblom,
Nittio år den 10 september 2011.
FOTO: DAN CARLBERG.

Carl-Axel Lindblom 90 år

DEN 10 SEPTEMBER fyllde Carl-Axel Lindblom nittio år. Carl-Axel blev medlem i Svenska Numismatiska Föreningen redan 1944 och han är därmed en av föreningens allra långvarigaste medlemmar. Även i Stockholms myntklubb har han varit mycket aktiv, bland annat som dess ordförande.

Som samlare har Carl-Axel huvudsakligen ägnat sig åt de svenska mynten, men han har även samlat utländska mynt. Genom indirekta förvärv ur bland annat T. G. Appelgrens privata, utsökta samling, hopbringade han en högkvalitativ egen samling. Han har också bidragit med ett flertal artiklar och notiser i SNT.

Under 2010 och 2011 har Svenska Numismatiska Föreningens auktionsbolag, Myntauktioner i Sverige AB, haft glädjen att försälja huvuddelen av Carl-Axels samling. Andra delar av samlingen har försålts och säljs ännu av Stockholms myntklubb.

Svenska Numismatiska Föreningen gratulerar Carl-Axel på högtidsdagen!

Dan Carlberg

Myntklubben Skilling Banco

Linköping

www.mksb.se

Plåtmynt under enbuske i Värmland blev tefat

BLAND KUNGL. MYNTKABINETTETS stora brevskörd genom åren förekommer mängder med berättelser om äldre myntfynd. En av de mer spännande och ovanliga är den om ett plåtmyntfynd under en enbuske, som växte på ett berg utanför Årjäng i Silbodals socken, Värmland. Brevet med berättelsen inkom i juli 1996 och citeras här ordagrant:

För fyrtio år sedan berättade en gammal kvinna för mig att hon som barn drog upp en enbuske på ett berg utanför Årjäng. Vi var där och letade efter de stora kopparplåtar som hon hade hittat där men vi fann dem inte. Enligt henne så skall där i området finnas tio sådana plåtar. Hon och hennes syskon använde dessa som tefat.

En släkting till mig fann ett sådant "mynt" 1957 när han grävde sin grund till sitt hus. Detta ställe ligger inte på samma plats, men det tyder på att det finns "mynt" i området.

Under tidigare århundraden förekom många fejder mellan Norge och Värmland. Man gömde då sina värdeföremål på olika ställen. Vanligt förekommande i vattendrag. Därför heter vissa vattendrag Myntbäcken, Koppartjärn m.m.

Bertel Tingström har i sin avhandling endast noterat ett depåfynd av plåtmynt i Värmland: i Karlstad påträffades fem exemplar av 1-daler sm 1718, som dock inte inlöstes*. Inte heller har det framkommit något fynd med enbart plåtmynt vid projektet landskapsinventeringen som drivs av Kungl. Myntkabinettet. Däremot finns några uppgifter om enstaka plåtmynt funna tillsammans med andra mynt eller ensamma, ett av dem också i Karlstad (före 1905).

Vad som kan vara intressant att känna till i samband med brevskrivarens berättelse är, att det år 1960 hittades ett plåtmynt i jorden på familjen Lindströms villatomt i Årjäng. Det var en 1-daler sm 1756 präglad i Avesta för kung Adolf Fredrik. Fyndet anmäldes men löstes inte in.

I skattsågner mister man ju alltid skatten i samma stund som man tror sig ha fått upp den. I Nordiska museets folkminnessamling finns gott om sådana sägner, många från Värmland. Men i denna värdefulla samling finns också en berättelse som mycket väl skulle kunna vara sann. Den handlar om ett plåtmyntsfynd (möjlig depå) i Rämens socken.

*Sågner om myntfynd eller dolda skatter har ej hörts här i norra Rämens. Jag minns dock ha hört om ett fynd av plåtmynt i södra delen av socknen, men som det ju finns en meddelare för den trakten har jag ej forskat vidare efter tid eller plats för detta fynd.***

Vad beträffar myntrelaterade namn och folkliga benämningar på platser (där skatter påstås finnas eller ha funnits nedgrävda) i Värmland så framgår ytterligare några sådana bland folkminnessamlingens uppteckningar, namn som även förekommer i varianter på andra håll i vårt land:

Gullholmen (Eda sn)
Penningberget (Järnskogs sn)
Penningebroa (Bro sn)
Penninghôle (Karlanda sn)
Penningknaten (Norra Ny sn)
Penningtaska (Svanskogs sn)

Äger någon av läsarna ett plåtmynt med tydliga spår av tefatsäkning så kan det mycket väl härröra från fyndet under enbusken ...

MGL

Noter

* årtalet är inte angivet men det måste ha varit före 1940-talet då Kungl. Myntkabinettets lappkatalog upprättades.

**Folkminnessamlingen, E.U. 13904, Sp. nr 69: Mynt och Penningar, bd. I s. 238. Upptecknad av Jakob Sporre, Oforsen.

Referenser

Beckman-Thoor, K. & Wiséhn, E.: Myntfynd från Dalsland och Värmland. Sveriges mynthistoria, landskapsinventeringen 6. Stockholm 1992.

Tingström, B.: Sveriges plåtmynt 1644-1776. En undersökning av plåtmyntens roll som betalningsmedel. Uppsala 1984.

KMK top.ark.

Nordiska museet. Folkminnessamlingen. Mynt och Penningar. Upptecknade 1939-1945.



Carl von Linné och heliga Birgitta på medaljer utgivna av Mynthuset Sverige.
Diameter 39 mm. De båda medaljerna har samma frånsidesbild. FOTO: GABRIEL HILDEBRAND.

Fler medaljer över Carl von Linné och heliga Birgitta

PRECIS NÄR *IMAGES OF LINNÆUS* utkommit dyker naturligtvis en medalj upp som inte finns med i boken.

I medaljserien "Sveriges Historia" som utgetts av *Mynthuset Sverige* och präglats vid *AB Myntverket* i Eskilstuna finns denna medalj.

Åtsidan visar Carl von Linné avporträtterad framifrån. Till vänster om hans kind syns två linnéastänglar och en pergamentrulle med texten OMNIA MIRARI ETIAM TRITISSIMA i fem rader (= Se undret i allting, även det mest triviala). Nedanför hakan till höger syns en liljekonvalj och en trollslända. På en platta finns namnet CARL VON LINNÉ 1707-2007. Konstnärens initialer till höger: R.M.T.

Frånsidan visar två lejon som håller i en sköld med ett svenskt kors. Omskriften är SVERIGES HISTORIA. Konstnärens initialer till höger: R.M.T.

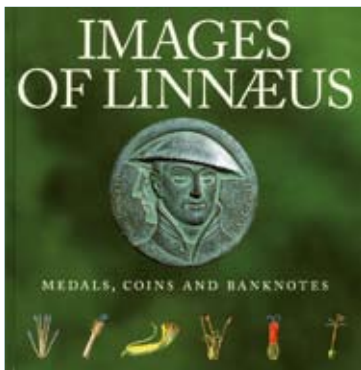
Silver, diameter 39 mm. Konstnär: Rune Myklebust Tofte.

I samma serie finns ytterligare en medalj som kompletterar Kungl. Myntkabinettets utställningskatalog nr 39 över Birgitta-medaljer som utkom 2003, *Birgitta, Guds brud och sanningens dotter*.

Åtsidan visar heliga Birgittas porträtt halvt framifrån. I bakgrunden ses Vadstena klosterkyrkas sigill. Texten HELIGA / BIRGITTA / 1391 (året då hon helgonförklarades). Nedtill till höger finns konstnärens initialer: I.A.R. Frånsidan är densamma som på föregående beskrivna medalj.

Silver, diameter 39 mm. Konstnär: Ingrid Austlid Rise.

Eva Wiséhn



Images of Linnæus – Medals, Coins and Banknotes har nyligen utgivits av Kungl. Myntkabinettet och The Linnean Society of London.

Författare: Eva Wiséhn.

Boken är inbunden och omfattar 168 sidor. Varje medalj är avbildad.

Pris: 150 kronor.

Finns i Kungl. Myntkabinettets butik.

Linnéanska sällskapet i London,

som *The Linnean Society of London* benämndes på svenska, firade den 24 maj 1888 sitt 100-årsjubileum. I samband därmed blev vår kung Oscar I invald som hedersledamot av sällskapet. Det hade inför detta jubileum beslutats att en linnéansk belöningsmedalj i guld skulle delas ut varje år, växelvis till en zoolog och en botanist.

Så här berättade en Londonkorrespondent 25 maj 1888 om tilldragelsen – där enbart män deltog:

Firandet af hundraårsfesten.

Redan för ett år tillbaka började förberedande åtgärder vidtagas till firandet af Linnéska sällskapets hundraårsfest, och de, som hade nöjet närvara under gårdagens betydelsefulla förhandlingar, kunna ej annat än säga, att minnesfesten var värdig och anslående. Vagn efter vagn anlände vid half 3-tiden till Burlingtonpalatset vid Piccadilly, der sällskapet har sin lokal, och snart var en synnerligt talrik samling män, med namn i den vetenskapliga verleden, församlade der. I trappuppgången äro guirlander af Linnea borealis målade, och i sällskapets våning mötes man nästan öfver allt af Linnéminnen, såsom porträtt, medaljer och minnespenningar m.m.

Vid detta allra första tillfälle delades medaljen ut i två exemplar. Det ena till en zoolog och det andra till en botanist som det var sagt. I Eva Wiséhns presentation *Images of Linnæus* har den nr 69.

MGL

HB MYNT & MEDALJER

Sveavägen 96



Box 19 507
S-104 32 Stockholm 19

T-Rådmanngatan (uppgång Handelshögskolan)
☎ + fax 08-673 34 23

*Svenska och utländska mynt, sedlar och ordnar,
militaria och nålmärken, medaljer*

Öppet: vardagar 11-17, fredag 11-15

Bli medlem i SVENSKA NUMISMATISKA FÖRENINGEN

Årsavgiften är 250 kr.
Som medlem får Du **SNT** automatiskt!
Du kan också prenumerera på **SNT**
för endast 200 kr per år.

www.numismatik.se



SVERIGES MYNTHANDLARES FÖRENING

är en sedan 1973 etablerad sammanslutning av för närvarande 20 mynthandlare i flera olika städer i landet. Föreningen är ensam i sitt slag i Sverige.

Genom samarbete med de övriga medlemmarna vill varje mynthandlare förbättra och utöka sina tjänster.

ANTIKBODEN

Kyrkogatan 2
222 22 LUND
Tel. 046-12 99 00

BESO UR & ANTIK AB

Bertil Svensson
Västra Hamngatan 6
411 17 Göteborg
Tel. 031-13 94 84
besour@telia.com - www.besour.se

HAMRIN & SVAHN MYNT AB

Sjöberg 1
147 91 GRÖDINGE
Tel. 08-732 66 86, 070 212 64 55
christian.hamrin@telia.com

H & J:S NUMISMATIK HB

Jimmy Häggqvist
Box 43
310 20 Knäred
jimmy@collectia.se

KARLSKRONA MYNTHANDEL AB

Hantverkaregatan 11
371 35 KARLSKRONA
Tel. 0455-813 73
lennart@mynt.nu - www.mynt.nu

RUNE LARSSON MYNTHANDEL

Stora Brogatan 14
Box 98
503 06 BORÅS
Tel. 033-41 03 15

LUNDS MYNTHANDEL

Klostergatan 5
222 22 LUND
Tel./fax 046-14 43 69
siv-gunnar@swipnet.se

AB MALMO MYNTHANDEL

& VYKORTSANTIKVARIAT
Kalendergatan 9
211 35 MALMÖ
Tel. 040-611 65 44

J. MELIN MYNT

Koltrastvägen 23
370 24 Nätraby
Tel. 0455-155 99

HB MYNTINVEST CORONA

Ö. Storgatan 20
611 34 NYKÖPING
Tel./fax 0155-28 63 25
corona-coin@swipnet.se
http://home.swipnet.se/corona_coin

HB MYNT & MEDALJER

Sveavägen 96, Box 19 507
104 32 STOCKHOLM
Tel./fax 08-673 34 23

ULF NORDLIND MYNTHANDEL AB

Karlavägen 46,
Box 5132
102 43 STOCKHOLM
Tel. 08-662 62 61, fax 08-661 62 13
info@nordlindsmynt.se
www.nordlindsmynt.se

NUMIKON

Stefan Jonasson / Ticalen Mynthandel
Stureplatsen 3
411 39 GÖTEBORG
Tel. 031-20 81 11
ticalen@gmail.com

PECUNIA MM HB

Farinavägen 8
245 33 STAFFANSTORP
Tel./fax 046-25 21 19
mattsson.g@telia.com

J. PEDERSEN MYNTHANDEL

Norra Strandgatan 30
Box 1320
251 13 HELSINGBORG
Tel./fax 042-12 25 28
pedersen.mynt@telia.com
www.jpetersen.se

SELINS MYNTHANDEL AB

Regeringsgatan 6
Box 16 390
103 27 STOCKHOLM
Tel. 08-411 50 81, fax 08-411 52 23
www.selinsmynthandel.se

STRANDBERGS MYNTHANDEL

& AKTIESAMLAREN AB
Arsenalsgatan 6
Box 7377
103 91 STOCKHOLM
Tel. 08-611 01 10, 611 58 20
Fax 08-611 32 95
info@aktiesamlaren-bjb.se
www.aktiesamlaren.se
www.strandbergs-mynt.se

TAMCO NUMISMATICS

Box 6235
102 35 STOCKHOLM
Tel. 070 631 58 09
tamco.num@telia.com

TICALEN MYNTHANDEL

Stureplatsen 3
411 39 GÖTEBORG
Tel./fax 031-20 81 11
ticalen@gmail.com

HÅKAN WESTERLUND

MYNTHANDEL
Vasagatan 42
Box 490
101 29 STOCKHOLM
Tel. 08-411 08 07, fax 08-21 21 96

SVERIGES MYNTHANDLARES FÖRENING

Sjöberg 1 • 147 91 Grödinge • Tel. 08-732 66 86 • 070 212 64 55

www.mynt.nu/smf/

DANSK NUMISMATISK FORENING

MØNTBØRS 2011

Lørdag 29. oktober, kl. 10 - 17

- To etager med masser af numismatiske emner: mønter · bøger · medaljer
- Over 30 internationale mønthandlere
- Auktionshuse viser deres materialer

Copenhagen Coin Fair
www.cphcoinfair.dk

Radisson Blu Falconer Hotel

Falkoner Alle 9 · Frederiksberg – Metro Frederiksberg · Bus 14, 15 og 18 · Entre kr. 60 DKK

AURUM AUKTIONER AB
stockholm

Myntauktioner i Stockholm

Inlämning pågår!



*Vi söker alltid kvalitetsmynt, sedlar,
medaljer, polletter, ordnar..*

Tel. 08-660 20 70, vard. 9-13, info@aurumauktioner.se

www.aurumauktioner.se

MYNTAUKTIONER
i Sverige AB



INLÄMNING

TILL

AUKTION 6

Vi tar nu emot hela samlingar eller
enstaka bättre objekt till vår auktion 6,
vilken avhålls i mars 2012.

Vi har de köpstarka kunderna både inom
och utom landet, förstklassig presentation
av Dina objekt, förmånliga villkor samt
ett korrekt och seriöst bemötande.

Ring oss, 070-999 06 09, eller maila
info@myntauktioner.se.

www.myntauktioner.se